

A Restaurátor szakosztály 26 évéről

Kastaly Beatrix
(Országos Széchényi Könyvtár)

Magyarországon – a nemzetközi irányhoz hasonlóan – az 1970-es években kezdett rohamosabban fejlődni a múzeumi, könyvtári és levéltári restaurálás. Ennek során világszerte új műhelyek létesültek, különböző szintű képzési formák indultak, új szakmai szervezetek jöttek létre, amelyek egyre rendszeresebben rendeztek hazai és nemzetközi konferenciákat a növekvő számú restaurátor társadalom számára. Magyarországon a Múzeumi Restaurátor és Módszertani Központ szervezte meg 1974-től a múzeumi restaurátorok főiskolai képzését, és rendezte a 70-80-as években kétévenként Veszprémben a nagyszerű nemzetközi szemináriumokat. Ez utóbbiakon, bár elsősorban a múzeumi tárgyrestaurálás kérdései szerepeltek a programban, az akkor működő könyvtári és levéltári restaurátorok is rendszeresen részt vettek, és előadásokat is tartottak.

A 70-es évek végére megfogalmazódott az Országos Széchényi Könyvtárban (OSZK), a Magyar Országos Levéltárban (MOL) és néhány múzeumnál, a könyv- és/vagy papírrestaurátorként dolgozók körében az igény arra, hogy szakmai összejöveteleket és tapasztalatcsere céljából műhelylátogatásokat tartunk, ahol a bennünket foglalkoztató szakmai kérdésekről beszélgethetünk, és újdonságokról tájékozódhatunk. A néhány alkalommal, különböző műhelyekben megtartott sikeres találkozás után pedig már annak lehetőségét kerestük, hogy formálisan is egy szakmai szervezetet alakíthassunk. Kézenfekvő volt, hogy a könyv- és papírrestaurálás tárgyának, a különböző papíroknak és könyveknek gyártóinál, előállítóinál keressük ezt a lehetőséget, és ez által velük szorosabb szakmai kapcsolatot is teremtsünk. Így fordultunk a Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesülethez, ahol először a Papíripari szakosztályon belül alakíthattunk egy Restaurátor csoportot, majd – látva „életképességünket” – 1985-ben a csoport önálló szakosztállyá vált.

1981-ben – ugyancsak a könyvtárakban, levéltárakban és múzeumokban könyv- és papírrestaurátorként dolgozó, de restaurátori bizonyítvánnyal nem rendelkező munkatársak igénye alapján – sike-

rült elindítani a könyv- és papírrestaurátorok esti, középfokú szakképzését is, az OSZK szervezésében, a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola segítségével. Ez a képzés 1981 óta folyamatos és 1993-tól teljes mértékben az OSZK-ban folyik. A jelenleg emelt szintű szakképzésben 12-20 új könyvrestaurátor végez, két-háromévenként, akik a PNYME Restaurátor szakosztály egyik utánpótlási bázisát is jelentik.

A szakmai szervezet létrehozatala és működése pedig a restaurátorok továbbképzését és új információkkal való ellátását volt hivatott szolgálni a kezdetektől fogva, mind a mai napig. A Restaurátor csoportnak, majd szakosztálynak az első években 40-50 tagja volt. Ahogy egyre több restaurátor szerzett szakképesítést, nőtt a közgyűjteményeknél és a privat szektorban munkát találó restaurátorok száma, a szakosztály taglétszáma is emelkedett, és 15-20 éve 110-130 között állandósult. A szakosztálynak elnöke, titkára és öt vezetőségi tagja van; a vezetőséget négyévenként választjuk újra. A Restaurátor csoport vezetője, majd a szakosztály első elnöke *Kastaly Bea* volt (1980–1993 között folyamatosan), őt követte *Albrechtné Kunszeri Gabriella* (1993–1997), *Csillag Ildikó* (1997–2001), *Orosz Katalin* (2001–2004), majd ismét *Csillag Ildikó* (2004–2006). Titkárok voltak: *Albrechtné Kunszeri Gabriella*, *Csillag Ildikó*, *Orosz Katalin*, *P. Holl Adrien*, *Puskás Katalin*. 2006-ban *Peller Tamás* elnökké, *Farkas Csillag* titkárra választotta a tagság. A vezetőségben a 26 év során nagyon sokan dolgoztak; a teljesség igénye nélkül, mint a legaktívabb tagokat is megemlítem néhányukat: *Beöthyne Kozocsa Ildikó*, *Horváth Pál*, *Csenki Éva*, *Juhászné Szabó Zsuzsa*, *Csillag Ildikó*, *Orosz Katalin*, *Gajdó Gyula*, *Jurcsik Erzsébet*, *Fehrentheil Henriette*.

A Restaurátor szakosztály fő tevékenységi körei már az 1980-as években kialakultak, és azóta hasonló tartalommal működnek.

Az évenként négy-öt alkalommal megrendezett félnapos *szakmai összejövetelek* programján munkabeszámoló, diplomamunka-ismertetések, külföldi tanulmányúti- és konferencia-beszámoló, műhely-

látogatással egybekötött tapasztalatcserék szerepelnek.

Néhány témában (pl. sokszorosított grafikai technikák, a grafika-restaurálás speciális kérdései, papíröntés) rendeztünk több alkalommal *továbbképző tanfolyamokat és szemináriumokat*.

Az 1980–90-es évek-

ben négy-öt éven keresztül tartottunk *angol szakmai nyelvi továbbképzést* néhány, angolul középfokon beszélő tagtársunk részvételével, 2001–2005 között pedig *alapfokú angol nyelvtanfolyamokat*, a PNYME VB anyagi támogatásával.

A restaurátorok számára *publikációs lehetőséget* és ez által a magyar nyelvű restaurálási szakirodalom fejlődését biztosítja a Papíripár és a Magyar Grafika. A Papíripár szerkesztőbizottságának a szakosztály részéről tagja volt *Beőthyné Kozocsa Ildikó* (1986–1998-ig), jelenleg pedig tagja *Ádám Ágnes* (1998-tól). Az ő segítségükkel és aktív szervező munkájuk révén az elmúlt évek során számtalan szakkikket jelentettek meg a restaurátorok a PNYME szaklapjaiban (l. ugyanebben a számban az *Ádám Ágnes* által összeállított bibliográfiát). A *külföldi szakirodalom* cikkeiből készítettek *fordításokat*, tömörítéseket a szakosztály tagjai az 1980–90-es években, melyeket az Egyesület segítségével önálló füzetekben sokszorosítva adtunk a restaurátorok kezébe. Mintegy nyolc éves munkával tíz szakosztályi tag elkészítette, és a PNYME az OSZK-val közösen megjelentette az *Öt nyelvű könyvkötési és restaurálási szótárt*. A szakosztály és a PNYME legszebb kiadványa lett a *Scripta Manent* – A papír- és könyvrestaurálás műhelytitkai c. könyv, amelyet a PNYME az 50 éves jubileumára jelentetett meg 1998-ban.

Legnagyobb terjedelmű kiadványunk az 1990-ben az Egyesület és a Restaurátor szakosztály által szervezett több száz fős *nemzetközi könyv- és papírrestaurálási konferencia* előadásainak két kötete (magyar és idegen nyelvű). Ez a konferencia és általa a magyar könyv- és papírrestaurátorok munkája igen nagy nemzetközi hírnévre tett szert, még 8-10 év múlva is emlegették a külföldi res-

taurátorok, és ma is keresik az előadások kötetét. A szakosztály másik jelentős és ugyancsak nagyon sikeres nemzetközi rendezvénye a 2005. májusban az IADA *nemzetközi könyv- és papírrestaurátor szervezettel közösen megrendezett szimpózium* volt, melynek témája a ragasztás és a ragasztások leoldása volt.

Rendkívül népszerű tevékenységi formánk a rövidebb-hosszabb, *bel- és külföldi szakmai tanulmányi kirándulások* szervezése. A 26 év alatt számtalan egy- vagy többnapos utat, látogatást tettünk magyarországi városokba és külföldi tájakra, városokba, ahol mindig igyekszünk a meglátogatható közgyűjteményekkel és restauráló műhelyekkel, restaurátorokkal is megismerkedni. Több utat tettünk Csehországban, Szlovákiában, Lengyelországban, Erdélyben, Ausztriában. Nagyszabású útjaink (két alkalommal) Olaszországba vezettek. „A legtökéletesebb kirándulás” címet nyerte el tagjainktól az 1996-ban, Szlovéniában tett hatnapos utazás. 2001 óta csaknem teljesen bejártuk már a Magyarországot körülvevő magyarlakta vidékeket (Felvidék, Erdély, Burgenland, Kárpátalja).

A szakosztály vezetősége arra törekszik, hogy felhasználja a korszerű technikai lehetőségeket az információk és ismeretek terjesztésében, de a szakma alapvetően kézműves, technika-történeti hagyományokon alapuló jellegéből adódóan a közvetített információk az új restaurálási eljárásokra, új anyagokra, a restaurálással vagy technikatörténeti kérdésekkel kapcsolatos kutatási programok és eredmények, valamint bizonyos új szemléletmódok elterjesztésére vonatkoznak.

A 2006-ban választott új vezetőség céljai között – az eddigi, bevált tevékenységek folytatása mellett – szerepel az információáramlás gyorsítása, ugyanakkor több és tartalmasabb ismeretek eljuttatása is a tagokhoz, az Internet segítségével. Szeretnénk a Képzőművészeti Egyetem papír-bőrrestaurátor szakán végzett restaurátorok körében tagtoborzást folytatni, és a magánrestaurátorok közül is minél többet bevonni a szakosztály életébe. Az eltelt 26 év bizonyította, hogy erre a szakmai egyesületi formára szükség van, de csak akkor képes magas színvonalon mindig újat nyújtani a tagságnak, ha a vezetőség, az aktív tagok munkájára is építve, folyamatosan dolgozik, és a bevált módszereket alkalmazva, mindig képes megújulni is.